

Maahanmuuttajien kielipalvelut pohjoismaissa

Kaisa Kilpeläinen

Maahanmuuttajien kielipalveluista Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Suomessa on valmistunut Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittama vertaileva selvitys Tema Nord-sarjassa. Selvitys osoitti, että eri pohjoismaiden palvelujärjestelmien välillä on huomattavasti enemmän yhtäläisyyksiä kuin eroja.

Selvityksen osa-alueita oli Svat kielipalveluja koskeva politiikka, lainsäädäntö ja hallinto, niiden rahoitus ja käytännön järjestäminen, tulkkien ja kääntäjien koulutus, laadunvalvonta, palkkaus, ammatillinen järjestäytyminen, ammattietiikka ja työn luonne maahanmuuttajatyönä sekä palveluiden käyttö. Selvityksen tiedot perustuvat kirjalliseen lähdeaineistoon, maavierailujen yhte-

Oheisen selvityksen tekijä, arkkitehti Kaisa Kilpeläinen, on toiminut Siirtolaisuusinstituutissa projektitutkijana. Hän valmisteleekin lisensiaatintyötä Teknillisessä korkeakoulussa aiheesta kunnalliset palvelut kokoontumis- ja kohtaamispaikkoina maahanmuuttajan näkökulmasta.

ydessä tehtyihin henkilöhaastatteluihin sekä postikyselyyn, joka suunnattiin yhteensä 166 valtiolliseen, kunnalliseen tai yksityiseen tulkki- ja kääntäjävälitystoimistoon. Vastausprosentti oli tyydyttävä: Ruotsissa 31 (40 vastausta/132 lähetettyä kyselylomaketta), Norjassa 65 (11/17), Tanskassa 90 (9/10) ja Suomessa 100 (7/7).

Kielipalveluilla tarkoitetaan tässä yhteydessä tulkkaus- ja käännöspalveluita sekä kaksikielisen henkilökunnan käyttöä. Selvityksen tarkoituksena oli saada sellaista tietoa maahanmuuttajien kielipalveluista, jota kyseiset maat voivat käyttää palvelujensa kehittämiseen kansallisella tasolla. Taustalla on ollut myös ajatus mahdollisuudesta käyttää pohjoismaisia tulkkaus- ja käännösresursseja yhteisesti tarpeen vaatiessa. Eniten tehdystä selvityksestä hyötyy Suomi, joka tulee tälläkin saralla muihin pohjoismaihin nähden jälkijunassa. Suomella on näin mahdollisuus oppia muiden pohjoismaiden kokeiluista, ongelmista ja hyväksi koetuista käytännöistä.

Kielipalvelut osa kotouttamispolitiikkaa

Samalla kun pohjoismaat ovat viime vuosina kiristäneet maahanmuuttopolitiikkaansa, jo täällä oleva maahanmuuttajaväestö ja sen tehokas kotouttaminen on saanut enemmän huomiota. Sekä Ruotsi, Norja, Tanska että Suomi ovat arvioineet integraatiopolitiikkansa uudelleen vuosien 1995–1997 aikana. Integraatiopolitiikan yksi tärkeimmistä osa-alueista on kielipolitiikka, joka koostuu pääasiassa maahanmuuttajan uuden kielen ja oman äidinkielen opetuksesta sekä maahantulon alkuvaiheeseen liittyvistä tulkkaus- ja käännöspalveluista. Tulkkaus- ja käännöspalveluiden tarkoituksena on tehdä maahanmuuttajat toimintakykyisiksi uudessa yhteiskunnassa ja saattaa sen hyvinvointipalvelut heidänkin ulottuvilleen. Maahanmuuttajaväestön vanhentuessa kaksikielisen henkilökunnan käytöstä on tullut kielipolitiikan uusin osa-alue. Kaksikielistä henkilökuntaa tarvitaan erilaisissa hoitolaitok-

sisä kuten sairaaloissa ja vanhainkodeissa, joissa tulkkaus- ja kääntämisen tarve on niin suuri ja jatkuva, ettei erityisen tulkin tai kääntäjän käyttö ole mahdollista tai kannattavaa.

Lait velvoittavat...

Viranomaisten tulkin ja kääntäjän käytöstä säädetään kaikissa pohjoismaissa useassa eri laissa. Tärkein näistä on jokaisessa maassa hallintomenettelylaki tai sen selitys, joka velvoittaa viranomaisen käyttämään tulkkiä tai kääntäjää. Velvoitus voi olla myös yleisen opastus- ja neuvontavelvollisuuden muodossa. Päätöksen tulkin tai kääntäjän käytöstä tekee aina viranomainen. Jos viranomainen on lyönyt velvollisuutensa laimin tässä suhteessa, maahanmuuttaja voi ottaa yhteyttä joko paikalliseen maahanmuuttajatoimistoon, kyseisen viranomaisen valvontaviranomaiseen, kunnalliseen oikeusaputoimistoon, alueellisiin ja valtakunnallisiin maahanmuuttajaelimiin ja -järjestöihin tai Suomessa Ulkomailaisvaltuutettuun. Äärimmäinen vaihtoehto kaikissa em. valituksissa on ilmoitus oikeusasiamiehelle tai oikeusjutun nostaminen.

Ainoastaan Norjassa ja Suomessa on tulkkaus- ja käännöspalveluiden koordinoimista kansallisella tasolla, joskin jokaisessa maassa on valtakunnallisesti toimiva tulkki- ja/tai kääntäjävälitystoimisto. Näistä Ruotsin *Statens Invandrarverk*in yhteydessä toistaiseksi toi-

miva *Eqvator* on samalla pohjoismaiden suurin tulkki- ja kääntäjävälitystoimisto (liikenvaihto 1996 n. 30 milj. SEK). Sekä Norjasta että Suomesta löytyy alueellisia tulkki- ja kääntäjävälitystoimistoja, kun taas Tanskassa ja Ruotsissa julkiset välitystoimistot ovat lähes kaikki kunnallisia. Tanskassa toimii poikkeuksellisesti myös kahden humanitäarisen avustusjärjestön, *Dansk Røde Korsin* ja *Dansk Flygtningehjælpin*, omia tulkki- ja kääntäjävälitystoimistoja. Kyseiset järjestöt vastaavat maassaan pakolaisten vastaanotosta ja yleensä myös kuntiin integroimisesta. Kaikista maista löytyy edellisten lisäksi yksityisiä välitystoimistoja. Pienimmillä kunnilla saattaa olla palveluksessaan yksittäisiä tulkkeja ja kääntäjiä, mitä ei kuitenkaan yleensä pidetä hyvänä ratkaisuna, sillä se ei tarjoa tulkeille ja kääntäjille heidän omaa työtään tukevaa ja kehittävää ammattiyhteisöä.

Välitystoimistojen lisäksi viranomaiset voivat käyttää myös itse kokoamiaan tulkki- ja kääntäjäluettelointeja. Sekä tulkki- ja kääntäjävälitystoimistoilla että tulkki- ja kääntäjäluettelointeilla on omat hyvät puolensa. Omat tulkki- ja kääntäjäluettelot ovat aina käsillä, niiden käytöstä ei tarvitse maksaa välitysmaksua ja ne lyhentävät tilausaikaa. Ratkaiseva tekijä luettelon ja välitystoimiston välillä on laadunvalvonta ja -kehittäminen, josta välitystoimistot huolehtivat paremmin. Ainoastaan välitystoimistot järjes-

tävät kunnollista testausta rekrytoinnin yhteydessä, työnohjausta ja jatkokoulutusta tulkeilleen ja kääntäjilleen, vaikka nekin voivat tietenkin laiminlyödä näitä tehtäviä.

...ja viranomainen maksaa

Suomessa tulkkaus- ja käännöspalvelujen järjestämisestä vastaa uusi työvoimaministeriön alaisuudessa toimiva *maahanmuutto-osasto* vastaa varsin naisten. Se on solminut tätä tarkoitusta varten ostopalvelusopimuksen yksityisen yrityksen *Kielikeskus Lingua Nordica Oy:n* kanssa sekä sopimuksen viiden kaupungin kanssa alueellisen tulkkikeskuksen ylläpidosta valtion avustusta vastaan. Viranomaiset ja tietyt yleishyödylliset järjestöt voivat saada korvauksen turvapaikanhakijoiden, pakolaisten ja suomensukuisten paluumuuttajien tulkki- ja kääntäjäkuluista pääasiassa sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvissä asioissa, kun ne käyttävät näiden alueellisten tulkkikeskusten tai Kielikeskus Lingua Nordica Oy:n palveluja. Suomessa valtio on ottanut kyseisen tulkkaus- ja käännöspalvelujen rahoittamistehtävän toiminnan alussa "kasvattaakseen" viranomaisia käyttämään tulkkiä ja kääntäjää. Ongelmana on nyt se, kuinka saada esim. kunnan viranomaiset vastaamaan tulkkaus- ja käännöskuluista vähitellen itse.

Muissa pohjoismaissa pääsääntönä on, että kukin tulkkiä tai kääntäjää käyttävä viran-

omainen vastaa kuluista itse. Niissä kunnalliset välitystoimistot rahoittavat toimintansa yleensä valtiolta saamallaan pakolaisten integraatioavustuksilla ja pakolaismäärien yleisesti laskiessa yhä enenevämmässä määrin ulkopuolisilta, niin julkisilta kuin yksityisiltäkin käyttäjiltä saaduilla varoilla. Pienenevien turvapaikanhakijamäärien lisäksi 90-luvun lama ja kuntien tiukentunut talous on lisännyt eri välitystoimistojen välistä kilpailua asiakkaita ja kasvattanut PR-toiminnan merkitystä.

Kielipalveluista uusi ammatti: asioimistulkki

Uudet tulkaustilanteet — turvapaikanhakijoiden, pakolaisten ja siirtolaisten kohtaamiset hyvinvointivaltion eri viranomaisten kanssa — ovat synnyttäneet samalla uuden ammatin, josta Suomessa käytetään nimitystä ”asioimistulkki” erotuksena perinteisestä tulkin ammatista. Uusilla ammattiryhmillä on aina vaikeuksia legitimoida työnsä ja saada sille julkista tunnustusta ja arvostusta. Tämä on erityisen vaikeaa asioimistulkeille, koska he palvelevat työssään etnisiä vähemmistöjä, joilla tavallisesti on matala sosioekonominen asema yhteiskunnassa. Lisäksi he kuuluvat usein samoihin vähemmistöihin myös itse.

Asioimistulkaustilanteen erottaa muista tulkaustilanteista se, että toisena osapuolena on aina joko yksi tai useampi maahanmuuttaja tai puhe-/kuulovammainen. Tunnus-

omaista asioimistulkaustilanteelle on myös tulkin tilaavan viranomaisen valta-asema. Asioimistulkkien työ kattaa lähes koko elämän kirjon: heitä tarvitaan hoidossa, konsultoinnissa, keskusteluissa, terapiassa ja neuvonnassa sosiaali- ja terveydenhuollossa, turvapaikka-kuulustelujen ja rikosten yhteydessä poliisiasioissa, oikeudenkäynneissä, vanhempainiloissa ja läksyjenlukuavussa kouluissa ja lastentarhoissa sekä erilaisten asioiden yhteydessä turvapaikanhakijoiden vastaanottoyksiköissä, kunnallisessa maahanmuuttajahallinnossa, oikeusapu- ja työvoimatoimistoissa sekä vakuutuskaussoissa.

Kääntäjän ammatti on vanhempaa perua kuin tulkin, eikä siinä ole tapahtunut vastaavaa eriytymistä maahanmuuttajien vaikutuksesta. Kääntäjiä tarvitaan erilaisten asiakirjojen, tiedonantojen, esitteiden, todistusten yms. kääntämiseen em. yhteyksissä.

Koulutus ja auktorisointi kysynnän jäljessä

Erilainen ja eripituinen koulutus on osaltaan vahvistanut uuden ammatin olemassaoloa. Ns. perinteisiä tulkkeja niinkuin kääntäjiäkin koulutetaan vain akateemisella tasolla, ja heidän koulutuksensa kestää 3–6 vuotta. Koulutus voi oikeuttaa hakemaan valtion virallista auktorisointia suoraan ilman varsinaiseen auktorisointikokeeseen osallistumista kuten Ruotsissa ja Tanskassa. Asioimistulkkikoulutus kestää pi-

simmilläänkin vain vuoden, se voi koostua useista erillisistä valinnaisista osista ja sen voi suorittaa osapäiväisenä opiskeluna työn ohessa iltaisin ja viikonloppuisin. Tästä johtuen niillä opiskelijoilla, jotka opiskelevat perinteisiksi tulkeiksi ja kääntäjiksi, on yleensä paremmat mahdollisuudet saada opintolainaa ja ilmaista opintoavustusta. Asioimistulkkikoulutusta järjestävät yliopistot, korkeakoulut, yksityiset kouluttajat, tulkki- ja kääntäjäväli-tystoimistot sekä Suomessa yliopistojen täydennyskoulutuskeskukset, Ruotsissa kansankorkeakoulut ja opintopiirit ja Norjassa *Utlendingsdirektoratet*.

Virallinen valtion auktorisointijärjestelmä on yleisin tapa kontrolloida tulkki- ja kääntäjätoiminnan laatua. Kaikissa muissa pohjoismaissa paitsi Suomessa on auktorisointi sekä tulkeille että kääntäjille — tänä vuonna ensimmäisen kerran järjestettävä uusi asioimistulkkien ammattitutkinto ei ole sama kuin auktorisointi. Ruotsissa on tavallisten auktorisointien lisäksi erillinen auktorisointi talouden ja juridiikan tulkkaukseen. Auktorisointikokeita järjestetään jokaisessa maassa 1–2 kertaa eri paikkakunnilla.

Sekä koulutuksen että auktorisoinnin ongelma on se, etteivät ne pysy nopeasti vaihtuvan kysynnän perässä, sillä eri kieliryhmiin kuuluvien turvapaikanhakijoiden maahantuloa on vaikea ennakoida. Koulutettujen asioimistulkkien puutteen vuoksi asioimistulkin tehtäviä

tekee osa pelkällä ulkomaalais-taustalla, samalla kun osa koko tulkikunnasta tekee kääntäjien töitä varsinaisten kääntäjien puuttuessa. Toisaalta osa ns. perinteisistäkin tulkeista tekee asioimistulkin töitä konferenssi-, diplomaatti- ja liike-elämän tulkin töiden puutteessa. Ammatissa toimivien asioimistulkki- ja maahanmuuttaja-asioiden kanssa työskentelevien kääntäjien koulutustausta on siksi hyvin vaihteleva ulottuen pelkästä peruskoulu- ja lukiopohjasta yliopistotutkintoon saakka ja vain pieni osa heistä on auktorisoituja. Tämä pätee erityisesti ns. eksoottisempien pienten kielten kohdalla.

Tiedotustoimintaa ja käyttäjäneuvontaa tarvitaan lisää

Se, joka on tyytymätön auktorisoidun tulkin tai kääntäjän toimintaan Ruotsissa, Tanskassa tai Suomessa, voi ilmoittaa tästä valtion auktorisointiviranomaiselle, joka tutkii asian ja ryhtyy tarvittaviin rangaistustoimenpiteisiin kuten varoituksen antamiseen, sakkojen määräämiseen tai auktorisoinnin peruuttamiseen. Auktorisoiduttomien tulkki- tai kääntäjien ollessa kyseessä ei ole olemassa tällaista tiettyä valitustahoa. Taloudellisesti tiukemmat ajat ovat saaneet viranomaiset käyttämään yhä enemmän lapsia, sukullaisia ja ystäviä ammattitaitoisten tulkki- ja kääntäjien sijasta säästääkseen tulkkausmaksuissa. Tilaajat voivat menettellä epäeettisesti myös käyttä-

mällä tulkkeja informantteina. Tässä tarvittaisiin tehostettua tiedotustoimintaa ja käyttäjäneuvontaa. Koulutuksen pidentäminen, korkeampi palkka ja parempi työsuhteturva korottaisivat ammatin statusta ja tekisivät siitä houkuttelevamman.

Suomessa maahanmuutto-osasto on julkaissut ohjekirjeitä, esitteitä ja muuta kirjallista materiaalia koskien sekä julkisten tulkki- ja kääntäjävälitystoimistojen että yksittäisten tulkki- ja kääntäjien toimintaa. Monet ammattijärjestöt ovat lisäksi laatineet tulkeille erityisiä ammattisäädöksiä, jotka ovat sitovia niiden jäsenille erilaisten rangaistustoimenpiteiden uhalla. Jotkut ammattijärjestöt sisällyttävät jäsenmaksuunsa pakollisen vastuun ja oikeusturvavakuutuksen mahdollisten työsuhteasioista johtuvien oikeudenkäyntien sekä taloudellisesti ja oikeudellisesti vakavien työvirheidenvarat. Tulkin oikeudellinen asema erityisesti oikeudenkäynneissä kaipaaisikin selvittämistä.

Ammatillinen järjestäytyminen olisi tärkeää

Asioimistulkin ammatti on vielä niin nuori ja asioimistulkki- en lukumäärä useimmissa maissa niin pieni, että heidän omista ammattijärjestöistään on tullut väistämättä pieniä. Jotkut niistä ovat siksi liittyneet suurempiin ammattiliittoihin saadakseen suuremmat mahdollisuudet tulla kuulluik-

si esim. palkkaneuvotteluissa. Monilla tulkeilla ja kääntäjillä, jotka työskentelevät maahanmuuttaja-asioiden kanssa, ei ole muodollista koulutusta, mikä voi olla este ammattijärjestön toimintaan osallistumiselle. Jotkut pakolais- tai siirtolaistaustan omaavista voivat vieroksua ammattiyhdistysliikettä yleensä, koska he liittyvät sen kotimaassaan saamiensa kokemusten perusteella yksilövastaiseen painostustoimintaan. Jäsenyys ja toiminta ammatillisessa järjestössä olisi kuitenkin erityisen tärkeää tulkeille ja kääntäjille, jotka työskentelevät tavallisesti freelanceina ja jäävät ilman työyhteisön tukea. Suuri osa heistä, jotka työskentelevät maahanmuuttaja-asioiden kanssa kuntasektorilla, kuuluvat suuriin ammattiliittoihin, joissa heidän äänensä ei välttämättä pääse kuuluville.

Missään pohjoismaassa ei ole yhtenäisiä tulkki- tai kääntäjätaksoja. Matkakorvausten laskutapa voi olla vieläkin monimutkaisempaa kuin palkkojen. Jokaisessa maassa on kuitenkin jonkun ministeriön tai valtion viraston laatimat palkkasuosituksot erikseen ns. perinteisen koulutuksen ja lyhyemmän asioimistulkki- ja kääntäjien koulutuksen saaneille sekä matkakustannusten korvaussäännöt, jotka sitovat tiettyjä valtion laitoksia. Palkkasuosituksot ovat yhtenäistäneet palkkausta Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa valtion laitoksissa. Suomessa *Kilpailuvirasto* esitti *Suomen Käännöstoimistojen Liitto ry:n* aloitteesta vuonna 1995

että valtiovarainministeriö luopuisi suositusten antamisesta. Päätös ei kuitenkaan ole estänyt mm. *Ulkomaalaisvirastoa*, poliisia ja käräjäoikeuksia noudattamasta vielä VVM:n vanhoja vuoden 1994 palkkasuosituksia, mikä voi haitata tulkkien ja kääntäjien palkkakehitystä. Jokaisessa pohjoismaassa toivotaan melko yleisesti standardisoituja tulkki- ja kääntäjätaksoja, jotta palkkauksesta tulisi sama koko maassa, sillä kaikilla välitystoimistoilla ei ole varaa keskinäiseen palkkilpailuun parhaimmista tulkeista tai kääntäjistä.

Työ vaihtelevaa, mutta usein epävarmaa ja raskasta

Suurimmalla osalla asioimistulkkeja on maahanmuuttajatausta. Kääntäjäkoulutus on sen sijaan akateemisenä tutkintona niin pitkä ja kallis, ettei maahanmuuttajilla ole useinkaan mahdollisuutta tai halua panostaa siihen elämäntilanteensa vuoksi. Maahanmuuttajatulkki- ja kääntäjien sanotaan tietävän, ymmärtävän ja tulkkauksen maahanmuuttaja-asiointa paremmin omien kokemustensa perusteella. Edellytyksenä on kuitenkin se, että tulkki tai kääntäjä on asunut maassa tarpeeksi kauan selvittääkseen omat sopeutumisoingelmansa ja oppiaksen kunnolla uuden maansa kielen.

Se kuinka tausta vaikuttaa työhön, on pitkälti kiinni tulkin tai kääntäjän ammattitaidosta. Suurin vaara on se, että tulkki menettää puolueettomuutensa, jos tulkkaustehtävä koskettaa

hänen omia kipeitä kokemuksiaan tai ongelmiaan liikaa. Tulkin oma keskeneräinen sopeutumisprosessi voi näkyä esim. vihamielisenä asenteena viranomaisia kohtaan. Tulkki voi tuolloin samaistua maahanmuuttaja-asiakkaaseen ja ruvetta toimimaan hänen puhemieshenään.

Tulkin ammattirooli ja siviilirooli voivat mennä sekaisin maahanmuuttajayhteisössä, vaikka hän yrittäisikin pitää niitä erillään ja pysyä puolueettomana. Kun vielä jotkut välitystoimistot väheksyvät maahanmuuttajatulkkeja, he voivat tuntea olevansa usein jonkinlainen syntipukki sekä maahanmuuttaja-asiakkaille että viranomaisille. Jos toisaalta asioimistulkki kuuluu valtaväestöön, voi siitäkin syntyä erityisiä ongelmia. Tulkki voi esim. samaistua viranomaiseen ja peilata sen asenteita. Tulkin taustasta riippumatta tilaajien odotukset ja ennakoasenteet ovat monet ja keskenään ristiriitaiset.

Sekä asioimistulkin että kääntäjän työ voi olla yksinäistä. Tulkkauksilanteet ovat usein ongelmatilanteita, joista tulkit eivät voi puhua vaitiolovelvollisuutensa vuoksi. Asioimistulkit tarvitsisivat siksi asiantuntevaa työnohjausta. Puhelin- ja tulevaisuuden TV-tulkkaukset voivat vähentää tulkkauksen usein kuuluvaa tunneperäistä painolastia. Puhelintulkkauksista käytetään yleisesti erityisesti pienissä kunnissa olevien tilaajien kanssa, joilla on vaikeuksia saada tulkkeja ja kääntäjiä lähialueellaan erityisesti ek-

soottisemmissa kielissä. TV-tulkkaukset on vielä kokeilun asteella lukuunottamatta yhtä ruotsalaista yksityistä tulkkivälitystoimistoa, joka on siihen erikoistunut. TV-tulkkauksista pidetään hyvänä lisäapuvälineenä tulevaisuudessa erityisesti akuuteissa ja lyhyissä tulkkaustehtävissä, mutta sen ei katsota voivan korvata tulkkauksia, joka tapahtuu paikan päällä tulkin tilaajan ja maahanmuuttaja-asiakkaan läsnäollessa. TV-tulkkauksen antaman kustannussäästön sanotaan olevan n. 50 prosenttia poisjäävien työmatkojen vuoksi. Tekniikan käyttö on riippuvainen asiakkaiden kysynnästä, koska se vaatii kalliin laitteiston sekä välitystoimistolta että tilaajalta. Tekninen valmius on parhain harvaanasutussa, pitkien maantieteellisten välimatkojen Suomessa ja Norjassa. On merkillepantavaa ettei mikään nykyisistä pohjoismaisista koulutuksista valmistu tulkkiopiskelijoita puhelin- tai TV-tulkkaukseen.

Se mikä rasittaa sekä asioimistulkkiä että kääntäjiä, on työn epävarmuus, joka johtuu pääasiassa vaihtelevista turvapaikanhakijamääristä. Vain pieni osa tulkeista ja kääntäjistä, jotka työskentelevät maahanmuuttaja-asioiden kanssa, saa siitä koko elantonsa. Monet tulkit ja kääntäjät ahertavat siksi vielä yhden tai useamman sivutyön kanssa. Suurin osa selvityksen informanteista sanoo maahanmuuttajatulkkiä käyttävän ammatista väliaikaisena, ns. läpimeno-työnä. Se että joukko tulkkeja

ja kääntäjiä ei ole valinnut ammattia tietoisesti, voi tulla näkyviin heidän asenteissaan työhön ja siten myös sen laadussa. Tästä kärsivät eniten maahanmuuttajat.

Henkilökunnan suuri vaihtuvuus voi olla ongelma myös välitystoimistolle jatkuvan rekrytoinnin, testauksen ja työn ohjauksen sekä menetettyjen koulutusinvestointien vuoksi. Toisaalta jotkut välitystoimistot jopa tukevat tulkkejaan, kun he pyrkivät paremmin palkattuun työhön, ja pitävät sitä onnistuneena kotoutumisena, jos he haluavat edetä työelämässä. Tällöin tulkin työ toimii eräänlaisena ponnahduslautana uuden yhteiskunnan työelämään.

Tämän perusteella asioimistulkin ammattistatusta voidaan pitää vielä alhaisena.

Kielipalveluilla jatkossakin kysyntää

Tutkimuksen informanttien mukaan turvapaikanhakijamäärien pienenemisestä ja maahanmuuttajaväestön kieli- taidon parantumisesta huolimatta tulkkauksen ja käännöspalvelujen kysyntä on edelleen suurempi kuin niiden tarjonta. Syy tähän voi olla parempi palvelutarjonta ja tietoisuus palvelujen käytöstä ja niitä koskevasta viranomaisista velvoittavasta lainsäädännöstä. Tutkimuksen informantit uskovat

myös melko yleisesti, että erityisesti vanhuksilla, kotiaideilla, vähän koulutetuilla, luku- ja kirjoitustaidottomilla, paluumuuttajilla, opiskelijoilla sekä avioliiton kautta maahan tulleilla olisi tarvetta saada nykyistä enemmän tulkkauksen ja käännösapua. Viranomaiset yliarvioivat maahanmuuttajien kykyä ymmärtää ja ilmaista itseään tietyissä tilanteissa – jotkut maahanmuuttajat ehkä haluavat miellyttää viranomaisia kulttuurinsa mukaisesti. On myös vielä sellaisia maahanmuuttajia, jotka eivät tiedä oikeudesta saada tulkkauksen ja käännösapua. Palvelujen käytön uskotaan tulevaisuudessa näin vain kasvavan.

Apurahat

Apurahoja suomalaisen siirtolaisuustutkimuksen edistämiseen ja tukemiseen on haettavissa seuraavista rahastoista:

- Kaarle Hjalmar Lehtisen** rahasto, 20 000 markkaa, joko yhtenä tai useampana apurahana
- Niilo ja Helen M. Alhon** rahasto, 10 000 markkaa, joko yhtenä tai useampana apurahana

Lyhyessä, vapaamuotoisessa hakemuksessa on selostettava hanke, jonka toteuttamiseen apuraha aiotaan käyttää. Hakemukseen on liitettävä selvitys opinnoista, mahdollinen työ- tai matkasuunnitelma sekä selvitys vireillä olevista tai saaduista apurahoista.

Lisätietoja voi kysyä, puh. 02-2317 536

Hakemukset on lähetettävä **30.4.1998** mennessä osoitteeseen **Siirtolaisuusinstituutti, Piispankatu 3, 20500 Turku**